НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра теорії та історії держави і права

ЗАТВЕРДЖЕНО
Юридичний факультет
“____”_____2026 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ПРАВА

Галузь знань	К Безпека та оборона
Спеціальність	К9 Правоохоронна діяльність
Освітня програма	«Правоохоронна діяльність»
Факультет	юридичний
Розробники:	Людмила Володимирівна МІХНЕВИЧ, професор кафедри кафедри аграрного, земельного та екологічного права ім. акад. В.З. Янчука, д.ю.н., проф.

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни.

Дисципліна **«Теорія права»** охоплює вивчення загальних закономірностей виникнення, функціонування і розвитку правових явищ через призму їх системної єдності. У процесі вивчення дисципліни розглядаються головні ідеї, концепції, доктрини та інші досягнення різних течій сучасної теоретико-правової думки, а також головні теоретико-правові поняття і категорії, що формують систему юридичних знань про теорію права загалом, суспільство, владу, громадянське суспільство, правовий статус особи, юридичне (позитивне) право, зовнішні форми (формальні джерела) права та нормотворчість, механізм реалізації права, механізм правового регулювання та державного примусу. Особливу увагу приділено формуванню навичок роботи із нормативними джерелами.

Оволодіння цією дисципліною сприяє формуванню у здобувачів власного розуміння і цілісного погляду на правову дійсність, систему права та його структуру, функцій та роль у розвитку суспільства, виробленню правового мислення і культурного стилю правомірної поведінки.

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	*«Бакалавр»*	
Спеціальність	*К9 Правоохоронна діяльність*	
Освітня програма	*«Правоохоронна діяльність»*	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	**Обов'язкова**	
Загальна кількість годин	**90**	
Кількість кредитів ECTS	**3**	
Кількість змістових модулів	**3**	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____ (назва)	
Форма контролю	*екзамен*	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	*26 год.*	
Практичні, семінарські заняття	*26 год.*	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	*30 год.*	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	*4 год.*	

1. **Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни**

Метою навчальної дисципліни є сформувати цілісне, системне розуміння правових явищ, систему загальнотеоретичних сучасних знань про загальні

закономірності виникнення, розвитку і функціонування права, правової поведінки, культури осіб та соціальних груп, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Усвідомлення функцій держави у сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій.

СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН 1. Розуміти історичний, соціальний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності.

РН 11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1		**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**
Модуль 1. ***Вступ до теорії права***													
Тема 1. Загальне вчення про право	1-2	8	4	4									
Тема 2. Правовий вплив та правове регулювання	3	8	2	2									
Тема 3. Система права	4	14	2	2			10						

Разом за модулем 1		**30**	**8**	**8**			**10**						
Модуль 2. ***Зовнішні форми права (формальні джерела) і нормотворчість***													
Тема 4. Зовнішні форми (формальні джерела) права	5-6	14	4	4			10						
Тема 5. Нормотворчість та юридична техніка	7	4	2	2									
Тема 6. Дія нормативно-правових актів	8	4	1	2									
Тема 7. Систематизація нормативно-правових актів	9	4	1	2									
Разом за модулем 2		**26**	**8**	**10**			**10**						
Модуль 3. ***Механізм реалізації права***													
Тема 8. Реалізація права	10	4	2	2									
Тема 9. Правові відносини	11	4	2	2									
Тема 10. Застосування права	12	4	2	2									
Тема 11. Тлумачення права	13	4	2	2									
Тема 12. Неправомірні діяння та юридична відповідальність	14-15	18	4	4			10						
Разом за модулем 3		**34**	**12**	**12**			**10**						
Усього годин		**90**	**30**	**30**			**30**						

3. **Теми лекцій**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальне вчення про право	4
2	Правовий вплив та правове регулювання	2
3	Система права	2
4	Зовнішні форми (формальні джерела) права	4
5	Нормотворчість та юридична техніка	2
6	Дія нормативно-правових актів	2
7	Систематизація нормативно-правових актів	2
8	Реалізація права	2
9	Правові відносини	2
10	Застосування права	2
11	Тлумачення права	2

12	Неправомірні діяння та юридична відповідальність	4
Разом		**30**

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальне вчення про право	4
2	Правовий вплив та правове регулювання	2
3	Система права	2
4	Зовнішні форми (формальні джерела) права	4
5	Нормотворчість та юридична техніка	2
6	Дія нормативно-правових актів	2
7	Систематизація нормативно-правових актів	2
8	Реалізація права	2
9	Правові відносини	2
10	Застосування права	2
11	Тлумачення права	2
12	Неправомірні діяння та юридична відповідальність	4
Разом		**30**

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
11	Система права	10
12	Зовнішні форми (формальні джерела) права	10
20	Неправомірні діяння та юридична відповідальність	10
Разом		**30**

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист практичних робіт;
- захист самостійних робіт.

7. Методи навчання *(вибрати необхідне чи доповнити):*

- проблемне навчання;
- практико-орієнтоване навчання;
- кейс-метод;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота;
- гейміфікація.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. **Розподіл балів за видами навчальної діяльності**

Вид навчальної діяльності	**Результати навчання**	**Оцінювання**
Модуль 1. **Вступ до теорії права**		
Практична робота 1. Загальне вчення про право	ПРН 1, 11. Зокрема для розуміння історичних, соціальних, економічних, технологічних і культурних контекстів розвитку правоохоронної діяльності, для розуміння сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи знати: співвідношення загальносоціального та юридичного (позитивного) права, основні сучасні підходи до праворозуміння та основні засади юридичного позитивізму, природничо-правовий підхід до праворозуміння, соціологічне праворозуміння та інтегративну юриспруденцію, об'єктивне юридичне право, функції права та розмежовувати поняття «функції права», «роль права», «завдання права», «функціонування права», соціальні, спеціально-юридичні функції права, форми реалізації функцій права, систему права, її структуру, загальні та специфічні ознаки норми права, класифікацію норм права, структуру норм права, види інститутів та галузей права; ознаки механізму правового впливу, поняття, види правових засобів, поняття, особливості правосвідомості, правової ідеології, правової психології, функції та види правосвідомості, поняття правової культури, стадії правового регулювання, види, способи, типи правового регулювання, розуміти форми викладу юридичних норм у статтях нормативно-правових актів, структурні компоненти предмету правового регулювання та структурні компоненти методу правового регулювання; визначати рівні взаємодії галузей права, критерії поділу права на приватне право і публічне право, ознаки приватного та публічного права.	**10**
Практична робота 2. Загальне вчення про право		**10**
Практична робота 3. Правовий вплив та правове регулювання		**10**
Практична робота 4. Система права		**10**
Самостійна робота 1.		**30**
Модульна контрольна робота 1.		**30**
Всього за модулем 1		**100**
Модуль 2. **Зовнішні форми права (формальні джерела) і нормотворчість**		

Практична робота 5. Зовнішні форми (формальні джерела) права	ПРН 11. Зокрема для розуміння сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи знати: поняття «правова форма» і «форма права», «внутрішня форма права» і «зовнішня форма права», «джерело права» і «зовнішня форма права», систему джерел права, поняття правова доктрина та практика, поняття зовнішня форма (формальні джерела) права, види головних зовнішніх форм (формальних джерел) права, види нормативно-правових актів та їх ієрархія, поняття нормативно-правовий припис, юридичну колізію, юридичний конфлікт, правову конкуренцію, правову презумпцію, правову фікцію, правовий символ, правову аксіому, правову примітку, правове застереження, правову класифікацію; розрізняти правовий звичай, правовий прецедент, нормативно-правовий договір, нормативно-правовий акт, понять «дія права» і «дія нормативно-правових актів».; розуміти специфічні юридичні акти-документи, які можуть набувати нормативно-правового значення, співвідношення системи права і системи нормативно-правових актів, функції нормативно-правового припису, співвідношення правової норми і нормативно-правового припису, співвідношення юридичної норми і статті нормативно-правового акта, природу і призначення нормотворчості, поняття юридичної технікита юридичної стилістики, види юридичних помилок, призначення і способи систематизації нормативно-правових актів тощо.	**10**
Практична робота 6. Зовнішні форми (формальні джерела) права		**10**
Практична робота 7. Нормотворчість та юридична техніка		**10**
Практична робота 8. Дія нормативно-правових актів		**10**
Практична робота 9. Систематизація нормативно-правових актів		**10**
Самостійна робота 2.		**20**
Модульна контрольна робота 2.		**30**
Всього за модулем 2		**100**
Модуль 3. **Механізм реалізації права**		

Практична робота 10. Реалізація права	ПРН 1, 11. Зокрема для розуміння історичних, соціальних, економічних, технологічних і культурних контекстів розвитку правоохоронної діяльності, для розуміння сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи знати: поняття та ознаки реалізації права, об'єктивну та суб'єктивну сторону реалізації права, форми реалізації правових норм, поняття, ознаки та види правових відносин, суб'єкт, об'єкти, зміст правовідносин, характерні ознаки юридичного факту, поняття, ознаки застосування права, стадії застосування правових норм, акти застосування права, поняття правопорушення, його ознаки та склад, види та характеристику окремих видів правопорушень, види причин правопорушень, шляхи їх усунення, поняття та ознаки зловживання правом, спричинення шкоди за допомогою здійснення права, неприпустимість зловживання суб'єктивним юридичним правом як загальноправовий принцип, правові аномалії, стадії застосування юридичної відповідальності.; розуміти діяльність держави при реалізації права, особливості реалізації у приватному та у публічному праві, класифікацію юридичних фактів, поняття правозастосовна техніка; визначати причини виникнення прогалин у праві; розмежовувати поняття «прогалина у праві» і «помилка у праві»; розуміти способи тлумачення правових норм: мовний (граматичний), системний, логічний, історичний, функціональний, оціночні поняття, спеціально-юридичний спосіб тлумачення; поняття, види, функції юридичної відповідальності, співвідношення їх з іншими заходами державного примусу	**10**
Практична робота 11. Правові відносини		**10**
Практична робота 12. Застосування права		**10**
Практична робота 13. Тлумачення права		**10**
Практична робота 14. Неправомірні діяння та юридична відповідальність		5
Практична робота 15. Неправомірні діяння та юридична відповідальність		5
Самостійна робота 3.		**20**
Модульна контрольна робота 3.		**30**
Всього за модулем 3		**100**
Навчальна робота		**(М1 + М2)/2*0,7 ≤ 70**
Екзамен		**30**
Всього за курс		**(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100**

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин. (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності	Всі роботи повинні виконуватись студентом самостійно. Списування під час модульних контрольних робіт та підсумкового контролю заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, повідомлення повинні містити посилання на використані джерела, належним чином оформлені. У разі виявлення однакових робіт у кількох студентів всі однакові роботи оцінюються в нуль балів без можливості перездачі.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. Причина пропусків повинна бути документально підтверджена (наприклад, довідкою з медичного закладу). За об'єктивних причин навчання може відбуватись індивідуально в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету.

9. Навчально-методичне забезпечення:

електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn –

Частина 2 https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=124

покликання на цифрові освітні ресурси –

1. Освітня платформа для юристів Leadership in Law https://protocol.ua/ua/osvitnya_platforma_dlya_yuristiv_leadership_in_law/
2. 2. Освітня платформа для правників
3. https://academy.legalaid.gov.ua/login/index.php
4. Освітня платформа - Професійний розвиток адвокатів https://pravokator.club/projects/profesijnyj-rozvytok-advokativ/
5. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського http://www.nbuv.gov.ua/
6. Сайт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого http://nplu.org/
7. Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України http://www.gntb.gov.ua/ua/

конспекти лекцій та їх презентації (доступні на навчальному порталі НУБіП України eLearn –

Частина 2 https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=124)

підручники, навчальні посібники:

1. Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести : підручник. К. : Юрінком Інтер, 2022. 584 с.
2. Машков А. Д. Теорія держави і права: підручник. Київ: Алерта, 2024. 452 с.
3. Ніколенко Л. М. Теорія держави та права : навч. посіб. Київ : Дакор, 2021. 215 с.
4. Северінова О. Б. Теорія держави і права : навч. посіб. Київ : Дакор, 2021. 103 с.
5. Теорія держави і права : підручник / В. М. Марчук та ін. Київ : КНТЕУ, 2021. 423 с.
6. Теорія держави і права : підручник / За ред. О. В. Петришина. Х. : Право, 2020. 568 с.

7. Правова культура особливості: навчальний посібник зі схемами / О.В.Попова. К.: Видавництво НУБіП , 2021. 186 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1 Власенко В.П., Бесклеткіна М.Ю. Напрями розвитку прав та обов'язків людини і громадянина в сучасних умовах. Науковий вісник УНУ. 2025. Випуск 86. Ч. 1. С. 30-36.

2 Міхневич Л.В. Правові гарантії територіальної цілісності держави: міжнародний та національний виміри. Земля і територія як юридичні та геополітичні поняття: історико-правова реальність і сучасність: збірник тез міжнародної наукової конференції (Київ, 1-2 листопада 2024 р.). Київ: Талком, 2024. С. 67–72.

3 Міхневич Л.В. Свобода пересування: проблеми кореляції публічно-правового та приватно-правового підходів. Аналітично-порівняльне правознавство. Ужгород, 2024. Вип. 2. С. 161-166.

4 Міхневич Л.В. Екологізація міжнародного права прав людини. Правові аспекти агроекологічного розвитку України: тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної онлайн/офлайн конференції, присвяченої 100-річчю від народження академіка В.З. Янчука (м. Київ, 23 травня 2025 р.). Київ: НУБіП України, 2025. С. 137-141.

5 Портал, на яких у відкритому доступі розміщені підручники, закони і кодекси України та коментарі до них, а також інші матеріали: Мего-Інфо - Юридичний портал №1 http://mego.info/

6 Офіційний веб-портал Верховної Ради України http://zakon4.rada.gov.ua/laws

7 Веб-портал органів виконавчої влади України www.kmu.gov.ua

8. Офіційна веб-сторінка Верховного Суд: http://www.scourt.gov.ua

9. Офіційна веб-сторінка Конституційного Суду України: http://www.ccu.gov.ua/uk

10. Європейський суд з прав людини / The European Court of Human Rights. Url: https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c